

Πληροφοριακός γραμματισμός και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: έρευνα για το επίπεδο δεξιοτήτων μαθητών Λυκείου

Αφροδίτη Μάλλιαρη, Στέλλα Κορομπίλη¹ και Ασπασία Τόγια¹

¹Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης
Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης

Περίληψη

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια προωθείται, από το Υπουργείο Παιδείας, η έννοια της δια-θεματικής προσέγγισης των αντικειμένων διδασκαλίας και έχουν εισαχθεί οι ερευνητικές εργασίες (projects) στις δυο πρώτες τάξεις του Λυκείου. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών αποτελεί η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο μαθητής που είναι πληροφοριακά εγγράμματος, είναι αυτόνομος, ικανός να αναζητά, να ανακτά και να αξιολογεί πληροφορίες σε οποιοδήποτε περιβάλλον και αν βρεθεί. Η παρούσα έρευνα μελετά τις δεξιότητες των μαθητών της Α΄ τάξης του Λυκείου αναφορικά με τον πληροφοριακό γραμματισμό. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν αποτέλεσαν αντικείμενο στατιστικής επεξεργασίας και ανάλυσης εφαρμόζοντας την Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών και την Ταξινόμηση Κατ' Αύξουσα Ιεραρχία από τις Μεθόδους Ανάλυσης Δεδομένων. Με τις μεθόδους διαπιστώθηκε ότι το φύλο των μαθητών, η βαθμολογία και ο καθημερινός χρόνος ενασχόλησής τους με το Διαδίκτυο συνδέονται με τον τρόπο αναζήτησης, ανάκτησης και αξιολόγησης πληροφοριών και με τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού. Οι μαθητές ομαδοποιήθηκαν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες, αναδεικνύοντας σε κάθε ομάδα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

1. Εισαγωγή

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια προωθείται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων η έννοια της δια-θεματικής προσέγγισης των αντικειμένων διδασκαλίας. Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) και τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) (ΦΕΚ 303/13-03/03), επιδιώκεται αναβάθμιση του ρόλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σύγχρονη εποχή με την

επικαιροποίηση της γνώσης, την προετοιμασία για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και την έγκυρη πληροφόρηση.

Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων από το σχολικό έτος 2011-2012 στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου ένταξε στο πρόγραμμα σπουδών της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου και από το σχολικό έτος 2012-2013 στο πρόγραμμα σπουδών της Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου τις Ερευνητικές Εργασίες (project). Όπως αναφέρεται και στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου: «Εισάγεται η ερευνητική εργασία ως διακριτή ενότητα του προγράμματος σπουδών που καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και τις δεξιότητες του μαθητή και προάγει την συλλογικότητα και συνεργασία μεταξύ των μαθητών» (ΥΠΕΠΘ, 2011). Την εποπτεία και την καθοδήγηση της κάθε ερευνητικής εργασίας αναλαμβάνουν καθηγητές Λυκείου όλων των ειδικοτήτων. Στην αρχή του σχολικού έτους ο Σύλλογος Διδασκόντων εγκρίνει τα θέματα των Ερευνητικών Εργασιών, από τα οποία στη συνέχεια οι μαθητές επιλέγουν αυτά που τους ενδιαφέρουν. Όταν ολοκληρωθούν οι Ερευνητικές Εργασίες, στο τέλος του τετραμήνου, οι μαθητές τις παρουσιάζουν σε ειδική εκδήλωση, η οποία οργανώνεται από το σχολείο στη σχολική κοινότητα. Μετά και την παρουσίαση αξιολογούνται σε ό,τι αφορά (α) την ερευνητική διαδικασία που ακολούθησε η ομάδα, (β) το περιεχόμενο της ερευνητικής εργασίας, (γ) τη γλώσσα και τη δομή της ερευνητικής έκθεσης και (δ) τον τρόπο παρουσίασης της ομαδικής εργασίας (ΥΠΕΠΘ, 2011, ΥΠΕΠΘ, 2012).

Διαμορφώνεται έτσι ένα νέο πλαίσιο μορφωτικών αναγκών που οφείλει να καλλιεργεί τη δυνατότητα πρόσβασης σε ποικίλες πηγές πληροφόρησης και αξιοποίησης της πληροφορίας. Καλούνται αφενός μεν οι εκπαιδευτικοί να παρέχουν ευκαιρίες στους μαθητές και αφετέρου οι μαθητές να ανατρέχουν στις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης και να δημιουργούν γνώση. Με άλλα λόγια εκπαιδευτικοί και μαθητές θα πρέπει να κατέχουν δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού, καθώς αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών από το πρώτο στάδιο της διατύπωσης του θέματος έως και το τελευταίο της παρουσίασης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο «πληροφοριακός γραμματισμός» (Information literacy) είναι ένας σχετικά νέος όρος στο ελληνικό λεξιλόγιο και ενώ περιλαμβάνει την έννοια του αλφαριθμητισμού είναι ευρύτερος από αυτόν. Μπορεί να οριστεί ως την ικανότητα του ατόμου να:

- προσδιορίζει την έκταση της απαιτούμενης πληροφόρησης
- έχει πρόσβαση στην απαιτούμενη πληροφόρηση αποτελεσματικά και ικανοποιητικά
- αποτιμά την πληροφόρηση και τις πηγές με κριτικό πνεύμα
- ενσωματώνει επιλεγμένη πληροφόρηση στο γνωστικό του/της πεδίο
- χρησιμοποιεί την πληροφόρηση αποτελεσματικά για να επιτελέσει συγκεκριμένο σκοπό

- κατανοεί οικονομικά, νομικά και κοινωνικά θέματα που περιβάλλουν τη χρήση της πληροφορίας, έχει πρόσβαση και χρησιμοποιεί την πληροφόρηση ηθικά και νόμιμα (ACRL, 2000, σ. 2).

Επομένως, ο μαθητής που είναι πληροφοριακά εγγράμματος, είναι αυτόνομος, ικανός να αναζητά, να ανακτά και να αξιολογεί πληροφορίες σε οποιοδήποτε περιβάλλον και αν βρεθεί.

Στην ελληνική βιβλιογραφία το αντικείμενο του πληροφοριακού γραμματισμού έχει διερευνηθεί σε μικρό βαθμό. Υπάρχουν δημοσιεύσεις που προσεγγίζουν το θέμα θεωρητικά (Κωστάκη, 2001, Νικητάκης, κ.ά., 2004, Ζαρβαλά, 2006) και έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Korobili and Tilikidou, 2005, Malliari and Nitsos, 2008, Korobili, Malliari & Christodoulou, 2009). Άλλες έρευνες εστιάζονται στο επίπεδο δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού βιβλιοθηκονόμων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (Κορομπίλη, Μάλλιαρη & Χριστοδούλου, 2007, Korobili, Malliari & Christodoulou, 2008). Εξάλλου, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες ασχολήθηκαν πρωταρχικώς με το θέμα ως εξέλιξη της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης που παρείχαν στους χρήστες. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Αμερική αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη έχει εισαχθεί η έννοια από τα τέλη της δεκαετία του 80. Οι Αναστασιάδου, Δημοπούλου, Στούμπη (2007) κάνουν μια προσπάθεια καταγραφής και σύντομης περιγραφής της κατάστασης στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι Κορομπίλη, κ.α. (2011) πραγματοποίησαν έρευνα σε καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τον προσδιορισμό του επιπέδου των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και των δυνατοτήτων τους να διδάξουν αυτές τις δεξιότητες στους μαθητές. Έως σήμερα δεν υπάρχει δημοσιευμένη βιβλιογραφία για το επίπεδο πληροφοριακών δεξιοτήτων Ελλήνων μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επομένως, με την παρούσα έρευνα επιχειρείται να καλυφθεί ένα κενό στην ελληνική βιβλιογραφία.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν :

1. να διερευνήσει αν οι μαθητές έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να αναζητήσουν, ανακτήσουν και αξιολογήσουν την πληροφορία
2. να καταγράψει πως αξιολογούν τον εαυτό τους αναφορικά με τις δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού και
3. να εξετάσει την επίδραση συγκεκριμένων προσωπικών χαρακτηριστικών τόσο στις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού όσο στην πληροφοριακή τους συμπεριφορά

2. Μεθοδολογία

Αντικείμενο μελέτης για την παρούσα έρευνα αποτέλεσαν οι μαθητές που φοιτούσαν στην Α' τάξη του Λυκείου. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του

ερωτηματολογίου κατά τη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου της σχολικής χρονιάς 2011-2012. Οι μαθητές προέρχονταν από γενικά και επαγγελματικά λύκεια στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Η μέθοδος δειγματοληψίας που ακολουθήθηκε ήταν αυτής της κατευθυνόμενης δειγματοληψίας, η οποία οδήγησε στη συγκέντρωση 344 πλήρως συμπληρωμένων και ως εκ τούτου αξιοποιήσιμων ερωτηματολογίων.

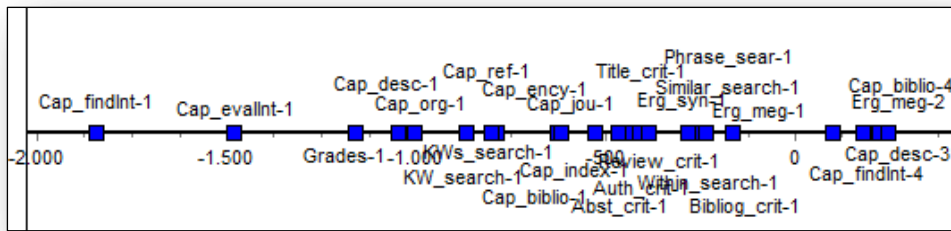
Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από τέσσερις ενότητες: (1) δημογραφικά χαρακτηριστικά, (2) εμπειρία στη χρήση υπολογιστών και Διαδικτύου, (3) αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού και (4) στρατηγικές ανάκτησης πληροφοριών. Το ερωτηματολόγιο περιείχε συνολικά 30 μεταβλητές.

Τα δημογραφικά στοιχεία που εξετάστηκαν ήταν το φύλο και η βαθμολογία του προηγούμενου τριμήνου. Στο δεύτερο μέρος συμπεριελήφθησαν ερωτήσεις που αφορούσαν στη συχνότητα χρήσης υπολογιστή και Διαδικτύου. Σ' αυτήν την ενότητα ζητήθηκε επίσης από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν για ποιο λόγο αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο (προσωπικοί ή σχολικοί) και πόσες εργασίες έχουν εκπονήσει από την αρχή της σχολικής χρονιάς. Στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου υπήρχαν ερωτήσεις σχετικά με τις δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού, όπως τις αντιλαμβάνονται οι μαθητές. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές δήλωναν πόσο ικανοί θεωρούσαν ότι είναι σε μια σειρά από 10 προτάσεις σχετικές με τις βασικές αρχές του πληροφοριακού γραμματισμού σε μια κλίμακα, όπου 1= καθόλου ικανός και "4=πολύ ικανός" αλλά υπήρχε και η επιλογή «Δεν μπορώ να αξιολογήσω». Οι ερωτήσεις της τέταρτης ενότητας αφορούσαν τις τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών και τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιούσαν οι μαθητές. Η κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε για τις συγκεκριμένες ερωτήσεις ήταν 5βαθμη, όπου 1= «ποτέ» και 5= «πολύ συχνά».

3. Αποτελέσματα

Η επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την εφαρμογή των μεθόδων της Παραγοντικής Ανάλυσης Αντιστοιχιών (A.F.C.) και της Ταξινόμησης κατ' Αύξουσα Ιεραρχία (C.A.H.).

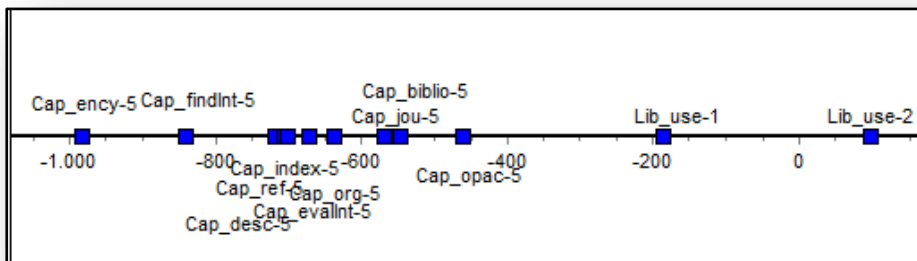
Για την εφαρμογή της μεθόδου της Παραγοντικής Ανάλυσης Αντιστοιχιών (A.F.C.) ο αρχικός πίνακας δεδομένων διαστάσεων 344 X 30, στον οποίο 344 ήταν τα αντικείμενα και γραμμές του πίνακα και 30 οι μεταβλητές και στήλες, μετατράπηκε σε λογικό πίνακα διαστάσεων 344 X 144, όπου 144 πλέον ήταν το σύνολο των κλάσεων των 30 μεταβλητών. Στη συνέχεια ο προαναφερθείς λογικός πίνακας μετατράπηκε στον πίνακα συμπτώσεων διαστάσεων 144 X 144, ο οποίος αποτέλεσε και τον πίνακα δεδομένων προκειμένου να εφαρμοσθεί η μέθοδος.

Σχήμα 1: Α' Παραγοντικός Άξονας

Στον πρώτο παραγοντικό άξονα, ο οποίος ερμηνεύει το 22,261% της συνολικής πληροφορίας, η κύρια αντιπαράθεση είναι ανάμεσα στους μαθητές που αισθάνονται πολύ ικανοί και όσους δεν αισθάνονται καθόλου ικανοί με τα διάφορα στάδια μιας ερευνητικής εργασίας, τα οποία σχετίζονται με τον πληροφοριακό γραμματισμό. Στις αρνητικές τιμές του άξονα, που εμφανίζονται οι μαθητές με τη χαμηλή αυτοπεποίθηση, παρατηρείται επιπλέον η απουσία χρήσης τεχνικών αναζήτησης και κριτηρίων αξιολόγησης και η χαμηλή βαθμολογία.

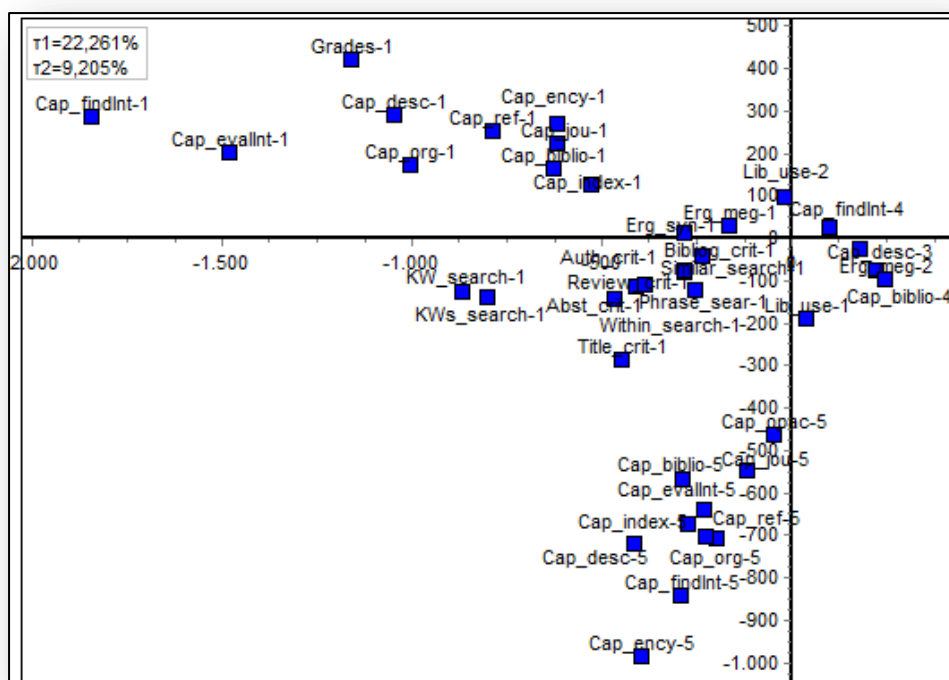
Στο δεύτερο παραγοντικό άξονα, ο οποίος ερμηνεύει το 9,205% της συνολικής πληροφορίας, αποτυπώνεται η αντίθεση μεταξύ της χρήσης βιβλιοθήκης και της μη-χρήσης. Επιπρόσθετα, στις αρνητικές τιμές του άξονα, που εμφανίζεται η χρήση της βιβλιοθήκης, αποτυπώνονται και όσοι δεν μπορούν να αξιολογήσουν την ικανότητά τους.

Σχήμα 2: Β' Παραγοντικός Άξονας

Στο επίπεδο δυο διαστάσεων που δημιουργείται από τον πρώτο (οριζόντιος) και το δεύτερο (κάθετος) παραγοντικό άξονα, όπως παρουσιάζεται και στο σχήμα 3, σχηματίζονται τρεις ομάδες.

Πιο συγκεκριμένα, στο άνω αριστερό τμήμα του επιπέδου δημιουργείται η πρώτη ομάδα τα άτομα της οποίας δεν έχουν καθόλου εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους και έχουν επίσης χαμηλούς βαθμούς. Στο κάτω τμήμα του επιπέδου συγκεντρώνονται οι μαθητές που δεν μπορούν να αξιολογήσουν τον εαυτό τους. Στην αρχή των αξόνων σχηματίζεται μια ομάδα τόσο από τους μαθητές που χαρακτηρίζονται από αυτοπεποίθηση και χρήση τεχνικών αναζήτησης όσο και από εκείνους που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ καμία τεχνική αναζήτησης ούτε κάποιο κριτήριο αξιολόγησης.

Σχήμα 3: Παραγοντικό επίπεδο 1x2

Καθώς δεν αναδείχτηκαν τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων σε σχέση με την πληροφοριακή συμπεριφορά και τις δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού στις προαναφερθείσες ομάδες, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία ενός πίνακα συμπτώσεων διαστάσεων 15 x 110, όπου 15 είναι οι γραμμές του πίνακα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά (φύλο, βαθμολογία, χρήση διαδικτύου) και 110 είναι οι στήλες- κλάσεις των μεταβλητών που σχετίζονται με τον τρόπο αναζήτησης, ανάκτησης, αξιολόγησης πληροφοριών και με τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού. Ο συγκεκριμένος πίνακας υπήρξε τμήμα του γενικευμένου πίνακα συμπτώσεων. Στη συνέχεια εφαρμόστηκε η μέθοδος της Ταξινόμησης Κατ' Αύξουσα Ιεραρχία (C.A.H.), η οποία οδήγησε στις εξής ομάδες:

Η πρώτη ομάδα των μαθητών (40,1%) αποτελείται κατά κύριο λόγο από κορίτσια με βαθμολογίες «16 – 17,9» και «18 – 20» και χρήση διαδικτύου έως 1 ώρα. Οι μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι αναζητούν πληροφορίες στο Διαδίκτυο χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο περισσότερες από μία λέξεις κλειδιά συχνά και πολύ συχνά. Αξιολογούν τις πηγές αρκετά συχνά και πολύ συχνά με γνώμονα τον συγγραφέα/ δημιουργό, την υπάρχουσα βιβλιογραφία πολύ συχνά και συχνά την αξιολόγηση της πηγής από τρίτους. Όσον αφορά τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού, οι συγκεκριμένοι μαθητές θεωρούν τους εαυτούς τους αρκετά και πολύ ικανούς στην περιγραφή του θέματος μιας εργασίας, στην οργάνωση μιας ερευνητικής εργασίας, στη σύνταξη βιβλιογραφίας, στη χρήση βιβλίων αναφοράς, έντυπων πηγών και καταλόγου βιβλιοθήκης. Μόνη εξαίρεση αποτελεί η αξιολόγηση πηγών/πληροφοριών από το Διαδίκτυο, για την οποία δεν νιώθουν καθόλου ικανοί.

Η δεύτερη ομάδα των μαθητών (53,9%) αποτελείται κατά κύριο λόγο από αγόρια με βαθμολογίες από 12 έως 16 και καθημερινή χρήση διαδικτύου από 1 ώρα και περισσότερο από 3 ώρες. Οι μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι αναζητούν πληροφορίες στο Διαδίκτυο χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο μια λέξη κλειδί και περισσότερες από μία λέξεις σπάνια. Κρίνουν την ποιότητα των πηγών σπάνια από το είδος της ιστοσελίδας. Όσον αφορά τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού, οι συγκεκριμένοι μαθητές θεωρούν τους εαυτούς τους λίγο ικανούς στην περιγραφή του θέματος μιας εργασίας, στην οργάνωση μιας ερευνητικής εργασίας, στη χρήση πινάκων περιεχομένων, ευρετηρίων και στη χρήση βιβλίων αναφοράς και καθόλου ικανούς στη χρήση καταλόγου βιβλιοθήκης. Σε αντιδιαστολή νιώθουν πολύ ικανοί στην αξιολόγηση πηγών/πληροφοριών από το Διαδίκτυο.

Σχηματίζεται μια ομάδα της τάξεως του 3,4%, η οποία αποτελείται κατά κύριο λόγο από μαθητές που δεν χρησιμοποιούν καθόλου το Διαδίκτυο και ως εκ τούτου το κύριο χαρακτηριστικό που εμφανίζουν είναι η παντελής απουσία χρήσης τεχνικών αναζήτησης πληροφοριών στο Διαδίκτυο.

Τέλος, σχηματίζεται και μια ομάδα (2,6%) από μαθητές με βαθμολογίες έως 12. Η συγκεκριμένη ομάδα χαρακτηρίζεται κατά κύριο λόγο από το γεγονός ότι σε όλες τις μεταβλητές που σχετίζονται με τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού δήλωσαν «καθόλου ικανοί». Επίσης, δεν έχουν αναζητήσει ποτέ πηγές στο Διαδίκτυο αξιοποιώντας τις τεχνικές «μια λέξη-κλειδί» και «αναζήτηση μέσα στα αποτελέσματα» και ποτέ δεν αξιολόγησαν τις έντυπες ή / και ηλεκτρονικές πηγές σύμφωνα με το συγγραφέα.

Τα συμπεράσματα στα οποία οδήγησε η C.A.H. είναι ότι τα κορίτσια της συγκεκριμένης μελέτης είναι «καλές» μαθήτριες, δεν περνούν ώρα στο διαδίκτυο, χρησιμοποιούν κάποια κριτήρια αξιολόγησης και νιώθουν αρκετά έως πολύ ικανές. Στο αντίποδα είναι τα αγόρια, τα οποία περνούν πολλές ώρες καθημερινά στο διαδίκτυο, είναι μέτριοι μαθητές, δεν νιώθουν ιδιαίτερα ικανοί. Λένε ότι μπορούν να αξιολογήσουν το διαδίκτυο, αλλά δεν χρησιμοποιούν κριτήρια πέρα από το είδος της σελίδας.

4. Συμπεράσματα-Συζήτηση

Οι μαθητές της Α' τάξης του Λυκείου συνηθίζουν να χρησιμοποιούν τους υπολογιστές στην καθημερινή τους ζωή και ανατρέχουν στο Διαδίκτυο για προσωπική ενημέρωση και ψυχαγωγία αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες, όταν πρόκειται να εντοπίσουν και να αξιολογήσουν την πληροφορία για σχολικές εργασίες. Η άνεση που έχουν με την τεχνολογία, δημιουργεί εσφαλμένη εντύπωση ότι είναι πληροφοριακά εγγράμματοι και μπορούν να χειρίζονται αποτελεσματικά την ποικιλία των διαθέσιμων πηγών.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας αναδεικνύουν ότι το φύλο επηρεάζει τη χρήση υπολογιστών, την πληροφοριακή συμπεριφορά, δηλαδή τον τρόπο αναζήτησης, ανάκτησης και αξιολόγησης πληροφοριών και γενικότερα τις αντιλαμβανόμενες δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού. Πιο συγκεκριμένα, τα αγόρια βρέθηκαν να χρησιμοποιούν τους υπολογιστές περισσότερο από τα κορίτσια, όπως συνέβη και σε διάφορες μελέτες σε διεθνές επίπεδο (Steinerova and Susol, 2007; Volman, 1997; Liu and Sun, 2012; Schumacher and Morahan-Martin, 2001; Weil and Rosen, 1995; Baro and Fyneman, 2009). Τα κορίτσια ωστόσο ήταν περισσότερο σίγουρα για τις δεξιότητες πληροφοριακού γραμματισμού που θεωρούσαν ότι είχαν, αλλά δεν ήταν καθόλου σίγουρα όταν χρησιμοποιούσαν πηγές του Διαδικτύου. Η συγκεκριμένη στάση των κοριτσιών είναι σύμφωνη με τη διεθνή βιβλιογραφία (Tsai *et al.*, 2001; Durndell and Haag, 2002; Jackson *et al.*, 2001). Επιπλέον, οι μαθήτριες είχαν καλύτερες επιδόσεις από τους συμμαθητές τους, εύρημα σύμφωνο με άλλες μελέτες (Duckworth and Seligman, 2006; Pomerantz *et al.*, 2002).

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης συμβάλλουν στην κατανόηση του τρόπου που χρησιμοποιούν οι μαθητές τις πληροφοριακές πηγές, την πληροφοριακή τους συμπεριφορά και τις ικανότητες που έχουν να εντοπίζουν, αξιολογούν και να χρησιμοποιούν την πληροφορία. Κατ' επέκταση μπορούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να εντάξουν τον πληροφοριακό γραμματισμό στην εκπαιδευτική διαδικασία και να σχεδιάσουν προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μαθητών.

Information literacy and secondary education: IL skills of high school students

Afrodite Malliari, Stella Korobili¹ and Aspasia Togia¹

¹*Department of Library and Information Systems, ATEI of Thessaloniki, Greece*

Abstract

One of the objectives of Greek secondary education is to promote independent learning, as well as the skills of seeking, gathering and using information ethically. Towards this end, the Ministry of Education has introduced in Lyceum more student-centered methods of teaching, such as the project method, which presupposes the development of information literacy skills. It should be mentioned that an information literate student is able to recognize when information is needed, locate, evaluate and use effectively the needed information. This study examines information literacy skill levels among first year high school students in Greece. The data were processed and analysed statistically using multivariate analysis. More specifically, the methods of Multiple Correspondence Analysis (MCA) and Hierarchical

Cluster Analysis (HCA) were used in order to identify systematic relationships between more than two variables, without any a priori expectations regarding the nature of those relations. The results revealed that students' background characteristics such as gender, grades, and Internet experience, influenced their search behavior and their perceived information literacy skills. Students were clustered into four main categories underlining each group's special characteristics.

Βιβλιογραφία

- ACRL (2000). *Πρότυπα Δεξιότητων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση*. Διαθέσιμο σε <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/standards/infolit.PDF> (Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2013).
- Baro, E. E. and Fyneman, B. (2009). Information literacy among undergraduate students in Niger Delta University. *The Electronic Library* 27(4): 659–675.
- Duckworth, A. L. and Seligman, M. E. P. (2006). Self-discipline gives girls the edge: gender in self-discipline, grades, and achievement test scores. *Journal of Educational Psychology* 98 (1): 198–208.
- Durdell, A. and Haag, Z. (2002). Computer self efficacy, computer anxiety, attitudes towards the Internet and reported experience with the Internet, by gender, in an East European sample. *Computers in Human Behavior* 18 (5): 521–535.
- Jackson, L. A., Ervin, K. S., Gardner, P. D. and Schmitt, N. (2001). Gender and the Internet: women communicating and men searching. *Sex Roles* 44(5/6): 363–379.
- Korobili, S. and Tilikidou, I. (2005). The necessity of information literacy education in a Marketing Department. *New Library World* 106 (1218/1219): 519-531.
- Korobili, S. Malliari, A. and Christodoulou, G. (2009). Assessing information literacy skills in the Technological Education Institute of Thessaloniki, Greece. *Reference Services Review* 37 (3): 340-354.
- Korobili, S. Malliari, A., Daniilidou, E. and Christodoulou, G. (2011). A paradigm of information literacy for Greek high school teachers. *Journal of Librarianship and Information Science* 43 (2): 78-87.
- Korobili, S., Malliari, A. and Christodoulou, G. (2008). Information literacy paradigm in academic libraries in Greece and Cyprus. *Reference Services Review* 36 (2): 180-193.
- Liu, T. and Sun, H. (2012). Gender differences on information literacy of science and engineering undergraduates. *International Journal of Modern Education and Computer Science* 4(2): 23–30.
- Malliari, A. and Nitsos, I. (2008). Contribution of an information literacy programme to the education process: The case of a Greek academic library. *Library Management* 29 (8/9): 700-710.
- Pomerantz, E. M., Altermatt, E. R. and Saxon, J. L. (2002). Making the grade but feeling distressed: gender differences in academic performance and internal distress, *Journal of Educational Psychology* 94(2): 396–404.
- Schumacher, P. and Morahan-Martin, J. (2001). Gender, Internet and computer attitudes and experiences. *Computers in Human Behavior* 17(1): 95–110.

- Steinerová, J. and Susol, J. (2007). Users' information behaviour: a gender perspective. *Information Research* 12(3), available at: <http://informationr.net/ir/12-3/paper320.html> (accessed 4 September 2012).
- Tsai, C.-C., Lin, S. S. and Tsai, M.-J. (2001). Developing an Internet attitude scale for high school students. *Computers & Education* 37(1): 41–51.
- Weil, M. M. and Rosen, L. D. (1995). The psychological impact of technology from a global perspective: a study of technological sophistication and technophobia in university students from twenty-three countries. *Computers in Human Behavior* 11(1): 95–133.
- Αναστασιάδου, Α., Δημοπούλου, Ι. και Στούμπη, Α. (2007). Η Πληροφοριακή Παιδεία στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση : Σύντομη επισκόπηση και προτάσεις. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο των εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ με θέμα την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην διδακτική πράξη. www2.e-yliko.gr/htmls/arctles/pliinfoforiakipaideia.doc
- Ζαρβαλά Χ. (2006). Η Πληροφοριακή Παιδεία στο Σύγχρονο Ελληνικό Σχολείο. 1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο με θέμα: Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. http://srv-ipeir.pde.sch.gr/educonf/1/11_.pdf
- Κορομπίλη, Σ., Μάλλιμη, Α. και Χριστοδούλου Γ. (2007). Συμβολή των Βιβλιοθηκονόμων στην Πληροφοριακή παιδεία. *Πρακτικά του 16^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πειραιάς 1-3 Οκτωβρίου 2007*: 706-723.
- Κωστάκη, Α. (2001). Πληροφορητικός Γραμματισμός: Δημιουργώντας Αυτόνομους και Κριτικούς Διαχειριστές της Πληροφόρησης για τον 21ο αιώνα. 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με θέμα : Το Μάνατζμεντ στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. www.lib.uom.gr/palc10/greek/kostaki.doc
- Νικητάκης, Μ. κ.ά. (2004). Πληροφοριακή παιδεία και αυτοδύναμη μάθηση. *Πρακτικά του 13ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Κέρκυρα*. www.ionio.gr/libconf/pdfs/Nikitakis.pdf
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2011). 30-03-11 Συνέντευξη Τύπου της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για το «Νέο Λύκειο» Δελτίο Τύπου. Διαθέσιμο σε: <http://www.minedu.gov.gr/grafeio-tyrouy-kai-dimosion-sxeseon-main/deltia-tyrouy-main/8601-30-03-11-synteyksi-tyrouy-tis-politikis-igesias-toy-ypourgeiou-paideias-dia-bioy-mathisis-kai-thriskyematon-gia-to-lneo-lykeior.html> (Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2013).
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2011). 30-08-11 Οδηγίες για τη διδασκαλία της Ερευνητικής Εργασίας. Διαθέσιμο σε: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2011/odhgies_ereynhtikh_ergasia_a_lykeiow_2_011_2012_110830.doc (Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2013).
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2012). 03-05-12 Οδηγίες για την ερευνητική εργασία στην Α' και Β' Λυκείου σχ. έτος 2012 2013. Διαθέσιμο σε: http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2012/120503_ereunitiki_ergasia.doc (Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2013).